

ПРАКТИЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ ПОВИННІ СПИРАТИСЯ НА МІЦНИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ

Виступ Віце-прем'єр-міністра України Костянтина Івановича Грищенка

Шановні учасники Загальних зборів!

Я вдячний за запрошення взяти участь у засіданні Загальних зборів Національної академії наук України. Радий вітати в цій залі найкращих представників інтелектуальної еліти нашої держави.

Сьогоднішні Загальні збори відбуваються в рік 150-річчя академіка Володимира Івановича Вернадського, геніального вченого, першого Президента Української Академії наук. Відомі роботи Вернадського та його послідовників створили в Україні величезну наукову базу, вивели нашу країну в ХХ ст. до числа лідерів розвитку світової науки.

Слід зазначити, що Академії вдалося зберегти роль потужного генератора знань міжнародного рівня у сферах фундаментальної та прикладної науки, а головне — зберегти у своїх працівників ентузіазм до наукового пошуку і здобуття істини.

Хочу підкреслити, що ваші досягнення і знання потрібні сьогоднішній Україні. Ми усвідомлюємо, що модернізація держави й суспільства можлива лише за умови активної підтримки з боку наукової спільноти. Практичні реформи повинні спиратися на міцний теоретичний фундамент. Це стосується всіх ключових сфер — економічної, суспільно-політичної, гуманітарної.

Важливим є розвиток фундаментальної науки. Приклад розвинених країн свідчить, що саме високий рівень фундаментальних досліджень є характерною ознакою і передумовою реформ. Це завдання необхідно вирішувати через формування попиту на інноваційні наукові розробки, які є важливим ресурсом матеріально-фінансового забезпечення.

Перед нами постає надзвичайно складна проблема — проблема адекватного до сучасних передових тенденцій управління науковою сферою. Мова йде про знаходження дієвих механізмів самоодернізації, самоуправління, самоорганізації вітчизняної науки. Потрібна злагоджена робота всіх зацікавлених сторін — держави, наукової спільноти та виробничо-бізнесових структур. Це трикутник взаємної відповідальності за розвиток країни.

Приємно відзначити, що НАН України має значні напрацювання в різних галузях науки і техніки, які за умови відповідної державної підтримки можуть надати потужний імпульс зростанню вітчизняної економіки та розвитку суспільства. Зокрема, це стосується паливно-енергетичного комплексу, біотехнологій для

виробництва сучасних медичних препаратів, нових матеріалів, інформаційних технологій та багатьох інших напрямів.

На жаль, ще існує низка проблем, які заважають ефективному використанню наявного науково-технічного потенціалу в процесах соціально-економічного розвитку держави. Залишається слабким впровадження результатів наукових досліджень, розробок у вітчизняній економіці. За різними оцінками, понад $\frac{2}{3}$ вітчизняної продукції не мають сучасного наукового забезпечення, майже половину вітчизняного науково-технічного потенціалу зорієнтовано на виконання зарубіжних замовлень. Цю ситуацію необхідно змінювати, і для цього ми маємо необхідні механізми.

У цьому контексті Президент України поставив низку завдань перед Урядом. Ми затвердили Державну програму активізації розвитку економіки на 2013 рік. У рамках співпраці з Академією наук Кабінет Міністрів за наказом Президента має забезпечити оперативне виконання поставлених завдань.

Передусім з метою реформування системи фінансування та управління науковою і науково-технічною діяльністю Кабінет Міністрів має розробити і провести через Парламент зміни до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Задля створення умов для інтеграції науки та промисловості, спрощення діяльності, зменшення довільних процедур для суб'єктів науково-технологічної та інноваційної діяльності Уряд подасть до Верховної Ради нову редакцію Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». З метою підтримки та дерегуляції інноваційної діяльності вітчизняних підприємств буде забезпечено ухвалення нової редакції Закону України «Про інноваційну діяльність». На часі також затвердження Концепції функціонування державного фонду підтримки пріоритетних інноваційних проектів та державної фінансової інноваційної установи.

Ще одне важливе завдання, поставлене Президентом, — це розширення участі вітчизняної науки у світових наукових процесах, міжнародних наукових проектах і наукових

публікаціях. Держава буде сприяти налагодженню ефективної інтелектуальної комунікації з іноземними вченими, забезпечувати створення науково-видавничої інфраструктури з максимальним використанням технологій електронних публікацій, підтримувати спільні міжнародні наукові проекти.

Ще одне завдання, яке потребує вирішення, стосується підтримки інтеграції науки до системи вищої освіти. Одним із дієвих механізмів зближення науки й освіти є суттєве розширення університетської автономії. Університети мають отримати право розпоряджатися коштами для здійснення науково-дослідної діяльності.

Однак не можна покладатися тільки на бюджет. Потрібно знаходити нові шляхи залучення ресурсів у науку через зміну парадигми управління науковою сферою та орієнтацію на кінцевий результат і затребуваність продуктів наукової діяльності. Це можливо лише за умови концентрації ресурсів на найважливіших для суспільства напрямках.

Відповідальне завдання вітчизняної економічної науки — визначити шляхи ефективної модернізації національної економіки з переведенням її на рейки інноваційного соціально орієнтованого зростання. Нова регіональна політика вимагає сучасних досліджень у сфері регіональної економіки та пошуку шляхів реалізації регіональних потенціалів росту.

Водночас Україна потребує посилення не лише технологічного, а й близького мені сьогодні гуманітарного розвитку. Завданням гуманітарної політики держави є вироблення наукового базису для вдосконалення суспільства і всіх сфер суспільного життя, створення умов для максимального розвитку національної культури, розкриття творчого потенціалу і самореалізації кожної особистості. Сподіваюся, що наша постійна взаємодія з академічною наукою дозволить вийти на конструктивне вирішення багатьох проблем соціально-політичного та культурного розвитку України.

Спільне завдання — правовими і гуманітарними засобами запобігати виникненню конфліктів, розв'язувати наявні суспільні

суперечності з урахуванням поліетнічності, полікультурності українського соціуму.

Академічна спільнота завжди слугувала інтересам української держави і знаходилася над будь-якими політичними конфліктами, адже науковці мислять не категоріями політичних інтересів, а категоріями прогресу. Дозвольте побажати вам зберегти цю духовну автономію і висловити сподівання, що

цей непростий шлях модернізації країни суспільство пройде разом з вами.

Переконалий, що сьогодні наше зібрання всебічно проаналізує стан української науки, напрями діяльності Національної академії наук України, прийме конструктивні й виважені рішення та рекомендації, на які мають спиратися у своїй діяльності уряд і центральні органи виконавчої влади.